

Partnerkeuze van allochtonen

Mila van Huis

Het merendeel van de Turken en Marokkanen in Nederland kiest een partner uit de eigen herkomstgroep. Een deel van deze partners komt hierbij over uit het land van herkomst. Anders dan bij Surinamers en Antillianen komen huwelijken met een autochtoon bij Turken en Marokkanen nauwelijks voor. Bijna de helft van de Antilliaanse vrouwen heeft een autochtone huwelijkspartner.

1. Inleiding

Het hier gepresenteerde onderzoek gaat in op de partnerkeuze van allochtonen. Hoe vaak kiezen allochtonen een huwelijkspartner van dezelfde herkomst, en hoe vaak gaan ze een gemengd huwelijk (met een autochtone partner) aan? Onderzocht wordt verder hoe vaak allochtonen kiezen voor een migratiehuwelijk, waarbij de huwelijkspartner uit het land van herkomst overkomt. Onderscheid wordt gemaakt naar geslacht en generatie voor de vier grote niet-westerse herkomstgroepen (Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Antillen en Aruba). Ten slotte wordt nagegaan hoe deze huwelijkspatronen zich in de loop der tijd hebben ontwikkeld. Wordt er nu vaker gemengd gehuwd dan in eerdere jaren, en daalt het aantal migratiehuwelijken?

2. Methode en gegevens

Voor het berekenen van huwelijkscijfers wordt gebruik gemaakt van informatie uit de Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA). Op basis van de GBA wordt enerzijds ieder jaar door het CBS de 'structuurtelling' uitgevoerd, die een groot aantal gegevens bevat over alle personen die op 1 januari van een bepaald jaar in één van de Nederlandse gemeenten staan ingeschreven. Tot deze kenmerken horen onder meer geboortedatum, land van geboorte, land van geboorte van de ouders en vestigingsdatum. Anderzijds levert de GBA veranderingen van standgegevens op die in de loop van het jaar optreden, zoals veranderingen door geboorte, huwelijk en echtscheiding. Met behulp van deze stroomgegevens vervaardigt het CBS onder andere jaarlijks een huwelijksbestand, dat gebruikt wordt om de huwelijksstatistiek te maken (zie ook Prins, 2007).

Ieder jaar worden voor de Integratiekaart, een publicatie van het WODC en het CBS, cijfers berekend over gemengde huwelijken en migratiehuwelijken van allochtonen. Deze cijfers zijn gebaseerd op de jaarlijkse structuurtelling. Een nadeel van deze methode is dat de cijfers niet erg recent zijn. Zo worden met de structuurtelling van 1 januari 2005 cijfers over de huwelijken van 2002 berekend. Verder is de methode vrij omslachtig en voor de gebruiker lastig te begrijpen. Deze methode, in het vervolg de 'oude methode' genoemd, wordt in de volgende subparagraaf beschreven.

In hoeverre is het nu mogelijk om uit het jaarlijkse huwelijksbestand, dat gebruikt wordt om de huwelijksstatistiek te maken, het percentage gemengde huwelijken en migratiehuwelijken te bepalen? Vooralsnog is dit nog niet gedaan, omdat het huwelijksjaarwerk zoals dat elk jaar door het CBS wordt gemaakt aan de hand van GBA-informatie geen informatie over het geboorteland van de ouders bevat en ook geen jaar van vestiging. Dit soort gegevens zou echter verkregen kunnen worden door de structuurtelling te koppelen aan het huwelijksbestand. Verder moet ook een aanname gedaan worden over paren waarbij een van beide partners op moment van huwelijk nog niet in de GBA stond ingeschreven. Het grote voordeel van deze nieuwe methode is dat op deze wijze cijfers van veel recentere datum kunnen worden afgeleid.

2.1 Oude methode

Jaarlijks worden, onder meer in de Integratiekaart en op StatLine, cijfers gepubliceerd over het percentage gemengde huwelijken en migratiehuwelijken van allochtonen. Deze cijfers worden afgeleid uit een zogenaamd parenbestand, dat weer een afgeleide is van de jaarlijkse structuurtelling. Doordat in deze structuurtelling voor gehuwde personen een verwijzing is opgenomen naar de partner, kan een parenbestand worden gemaakt. Dit parenbestand bevat alle gehuwde paren die op 1 januari van een jaar op hetzelfde adres wonen met achtergrondgegevens van beide personen, zoals geboorteland, geboorteland ouders, vestigingsdatum en huwelijksdatum. Omdat bij huwelijken tussen twee allochtonen vaak één van de partners niet direct na het huwelijk in de GBA staat ingeschreven, worden op basis van het parenbestand van 1 januari van het jaar t de huwelijken gesloten in jaar $t-3$ bekeken. Hierbij wordt ervan uitgegaan dat er nog maar weinig huwelijken in de tussenliggende periode zijn ontbonden. Het is niet zinvol om voor recentere jaren dan $t-3$ huwelijkscijfers te berekenen, omdat het aantal migratiehuwelijken dan wordt onderschat. Als iemand een partner uit een niet-westers land huwt, duurt het vaak een jaar of langer voordat hij of zij ook samenwoont en met de partner in de GBA op één adres geregistreerd staat. Om het percentage migratiehuwelijken te berekenen, wordt er bij de tot nog toe gepubliceerde cijfers vanuit gegaan dat de ene partner ten minste twee jaar vóór het huwelijksjaar in Nederland was gevestigd en dat de partner zich rond het jaar van huwelijk in Nederland heeft gevestigd.

2.2 Nieuwe methode

Op basis van het jaarlijkse huwelijksbestand is een nieuwe methode ontwikkeld om cijfers over gemengde en migratiehuwelijken te berekenen. Als testgegevens zijn de huwelijksgegevens uit het jaar 2002 gebruikt. Ten tijde van deze analyse was dit het meest recente jaar waarover huwelijksgegevens van allochtonen gepubliceerd waren, zodat de oude en de nieuwe methode met elkaar vergeleken konden worden. (Inmiddels zijn ook over het jaar 2003 cijfers over

gemengde en migratiehuwelijken voor de Integratiekaart gepubliceerd.) Het totaal aantal huwelijken in 2002 is 85,8 duizend. Dit zijn huwelijken waarbij ten minste één van de partners in de GBA was geregistreerd.

Het grote voordeel van de nieuwe methode is dat veel recentere cijfers kunnen worden getoond. Tot dusver dateerden de meest recente cijfers over huwelijken van allochtonen waarover uitgebreid gepubliceerd is uit 2002. Met de nieuwe methode is het mogelijk om cijfers tot en met het jaar 2006 te berekenen.

Geboorteland van de ouders

Het huwelijksbestand dat jaarlijks door het CBS wordt samengesteld bevat geen informatie over het geboorteland van de ouders en de datum van vestiging in Nederland van de huwelijkspartners. Deze informatie is nodig om de herkomstgroep van een huwelijkspartner vast te stellen en om te bepalen of een huwelijk een migratiehuwelijk is. Onder migratiehuwelijken worden in dit verband huwelijken verstaan waarbij één van de partners speciaal voor het huwelijk naar Nederland is gemigreerd. Door het huwelijksbestand te koppelen met de structuurtelling van 1 januari van het volgende jaar, kan het bestand met deze variabelen worden verrijkt. Bij de koppeling van het huwelijksbestand van 2002 met de structuurtelling van 1 januari 2003 was slechts voor een klein gedeelte van de huwelijken (0,1 procent) deze koppeling niet mogelijk.

Huwelijken met onbekend A-nummer

Iedereen die in de GBA staat ingeschreven heeft een identificatienummer, het zogenaamde A-nummer. Er zijn relatief veel huwelijken in het huwelijksbestand waarbij het A-nummer van de man of de vrouw ontbreekt, omdat ten tijde van het huwelijk één van de partners niet in de GBA was ingeschreven. In het bestand over 2002 ging het om ongeveer 3,8 duizend mannen en ongeveer 6,0 duizend vrouwen. Bij huwelijken waarbij het A-nummer van één van de partners ontbreekt, is wel altijd het geboorteland van die partner bekend in de GBA. De overige gegevens, zoals geboorteland van de ouders en, per definitie, vestigingsdatum, zijn onbekend. Bij deze nieuwe methode wordt verondersteld dat deze huwelijken, waarbij één van de partners niet in de GBA staat ingeschreven en het geboorteland niet Nederland is, migratiehuwelijken zijn. Met andere woorden, verondersteld wordt dat het bij

personen zonder A-nummer gaat om personen die nog in het buitenland verblijven en zich later in Nederland vestigen. Deze veronderstelling blijkt gegrond. Uit een koppeling van het huwelijksbestand van 2002 met huwelijksgegevens uit de structuurtellingen van 2003, 2004 en 2005 is namelijk gebleken dat het merendeel van deze partners met onbekende A-nummers zich ná het huwelijksjaar in Nederland heeft gevestigd (althans is geregistreerd in de GBA).

Migratiehuwelijken

Huwelijken waarbij de partner van een in Nederland wonende persoon speciaal voor het huwelijk naar Nederland is gemigreerd, worden hier aangeduid als migratiehuwelijken. Voor de nieuwe methode is de volgende, voor de hand liggende, afbakening van deze huwelijken gekozen. Een migratiehuwelijk is een huwelijk waarbij één van de partners zich in het jaar van huwelijk of na het jaar van het huwelijk in Nederland heeft gevestigd en waarbij de andere partner zich vóór het jaar van huwelijk in Nederland heeft gevestigd.

Op basis van het huwelijksbestand 2002 (aangevuld met gegevens over het jaar van vestiging uit de structuurtellingen van 2003, 2004 en 2005) is gekeken naar het jaar van vestiging van eerste generatie allochtonen die in 2002 getrouwd zijn. Bij Turken en Marokkanen is een duidelijke piek van vestiging te zien, beginnend bij het jaar 2002 (het jaar van huwelijk) voor zowel mannen als vrouwen. Bij westerse en overig niet-westerse vrouwen is een duidelijke piek van vestiging te zien die al een à twee jaar vóór het huwelijksjaar 2002 begint. Bij de overige herkomstgroepen is geen duidelijke piek te zien. Dit geldt ook voor andere huwelijksjaren.

De afbakening die in de nieuwe methode wordt gebruikt, sluit dus goed aan bij wat kan worden waargenomen voor Turken en Marokkanen (de meesten vestigen zich in Nederland in het jaar van het huwelijk of erna). De nieuwe methode heeft bovendien het voordeel van de eenvoud. Er zijn meerdere varianten van afbakening mogelijk (zie bijvoorbeeld Hooghiemstra, 2003), maar het effect op de cijfers blijkt niet heel groot te zijn.

2.3 Vergelijking oude en nieuwe methode

Om de cijfers van de oude en nieuwe methode met elkaar te kunnen vergelijken, toont *staat 1* de percentages

Staat 1
Huwende mannen naar soort huwelijk volgens de oude en de nieuwe methode, 2002

Herkomstgroep man	Gehuwd met			
	autochtoon		allochtoon overgekomen uit land van herkomst	
	oude methode	nieuwe methode	oude methode	nieuwe methode
	%			
Turkije	8	7	61	57
Marokko	7	9	56	52
Suriname	22	22	17	17
Antillen/Aruba	43	43	2	1

gemengde huwelijken en migratiehuwelijken van allochtone mannen uit de vier grote herkomstgroepen, berekend op beide manieren. De cijfers volgens de oude methode zijn die zoals gepubliceerd in de Integratiekaart (Uiters, 2007). De verschillen in de percentages tussen de twee methoden zijn met hoogstens 4 procentpunten erg klein. De grootste verschillen treden op bij de migratiehuwelijken van Turken en Marokkanen. Bij de oude methode is de afbakening van migratiehuwelijken ook anders. Daar wordt er bij een migratiehuwelijk van uitgegaan dat de ene partner ten minste twee jaar vóór het huwelijksjaar in Nederland is gevestigd en dat de partner zich rond het jaar van huwelijk in Nederland heeft gevestigd. Verder worden bij het percentage gemengde huwelijken in de Integratiekaart ook huwelijken meegenomen van allochtonen met autochtonen, waarbij de allochtonen zich tijdens of na het jaar van huwelijk in Nederland hebben gevestigd. Bij de nieuwe methode wordt alleen naar de partnerkeuze van allochtonen gekeken die zich vóór het jaar van huwelijk in Nederland hebben gevestigd.

3. Resultaten voor het jaar 2002

De hierna getoonde resultaten zijn berekend volgens de nieuwe methode. Om te beginnen worden, om een startsituatie te kunnen schetsen, de huwelijkscijfers van 2002 volgens de nieuwe methode getoond. In de volgende paragraaf wordt gekeken naar de reeks cijfers voor 2001–2006.

In 2002 zijn ruim 85 duizend huwelijken gesloten, bijna 4 duizend meer dan in 2001. Na 2002 daalde het aantal huwelijken. In 2006 stagneerde deze daling bij 72 duizend huwelijken. Het aantal in het buitenland gesloten huwelijken daalde ook vanaf 2002. Met bijna 9,5 duizend huwelijken was 2002 een topjaar wat betreft het aantal in buitenland gesloten huwelijken. Het gaat hierbij om huwelijken waarbij ten minste één van de huwelijkspartners in de GBA was ingeschreven. Een groot deel van deze in het buitenland gesloten huwelijken betreft allochtone of gemengde

paren. In 2002 was dit ruim 90 procent. Er zijn in 2002 in totaal ruim 30 duizend allochtonen getrouwd, van wie ongeveer de helft met een westerse herkomst (*staat 2*). Het gaat hier om allochtonen van de eerste generatie die zich vóór het jaar van huwelijk, in dit geval 2002, in Nederland hebben gevestigd, of om allochtonen van de tweede generatie.

Het merendeel van de niet-westerse huwendes behoorde tot een van de vier grote herkomstgroepen. Met een kwart bestond de grootste groep uit Turkse huwendes. Iets minder dan de helft van hen was van de tweede generatie. Bij huwendes van Marokkaanse, Surinaamse of Antilliaanse afkomst was ruim een kwart van de tweede generatie.

Staat 2
Aantal huwende personen naar herkomstgroep en geslacht, 2002

	Man	Vrouw	Totaal
	× 1 000		
Turkije	2,1	2,0	4,2
Marokko	1,9	1,7	3,6
Suriname	1,4	1,5	2,9
Antillen/Aruba	0,5	0,5	1,0
Overig niet-westers	2,6	2,3	4,9
Westers	6,8	7,5	14,3
Totaal allochtonen	15,3	15,6	30,9

Voor deze vier grote herkomstgroepen zijn de percentages gemengde huwelijken en huwelijken van gelijke herkomst berekend volgens de nieuwe methode. Bij huwelijken van gelijke herkomst kan onderscheid worden gemaakt tussen huwelijken waarbij beide partners ten tijde van het huwelijk al in Nederland gevestigd zijn en migratiehuwelijken.

Turkse en Marokkaanse mannen en vrouwen trouwen in het algemeen met iemand uit dezelfde herkomstgroep. Minder dan 10 procent van de huwendes van Turkse of Marokkaanse herkomst trouwt met een autochtoon

Staat 3
Huwende mannen en vrouwen naar herkomstgroep, 2002

	Gehuwd met				Totaal
	autochtone partner	gelijke herkomst		overig	
		geen migratie huwelijk	wel migratie huwelijk		
	%				× 1 000
Turkije					
man	7	29	57	7	2,1
vrouw	6	30	59	5	2,0
Marokko					
man	9	35	52	5	1,9
vrouw	6	39	48	8	1,7
Suriname					
man	22	48	17	12	1,4
vrouw	35	43	10	12	1,5
Antillen/Aruba					
man	43	33	1	22	0,5
vrouw	48	30	3	19	0,5

(staat 3). Bij bijna alle huwelijken zijn de partners dus van dezelfde herkomstgroep, en veel van deze huwelijken zijn migratiehuwelijken. Bij Marokkanen haalt ongeveer de helft de partner uit het buitenland (mannen iets meer, vrouwen iets minder). Bij Turken is dit bijna 60 procent.

Onder Surinamers en Antillianen wordt veel meer gemengd gehuwd. Bijna de helft van de Antillianen trouwde in 2002 met een autochtone partner en ongeveer een derde met een partner uit dezelfde herkomstgroep. Migratiehuwelijken komen onder Antillianen bijna niet voor. Verder trouwen Antillianen relatief vaak met iemand uit een andere herkomstgroep. Deze huwelijken zijn in de staat vermeld bij de categorie 'overig'. De cijfers voor Surinamers liggen iets lager voor gemengde huwelijken: 22 procent bij mannen en 35 procent bij vrouwen. Bij zowel de Antillianen als de Surinamers trouwen vrouwen vaker dan mannen met een autochtoon. Het percentage Surinaamse migratiehuwelijken is aanzienlijk kleiner (10 procent voor de vrouwen en 17 procent voor de mannen) dan bij Turken en Marokkanen. Deze bevindingen komen overeen met het onderzoek van Kalmijn en Van Tubergen (2005) naar gemengde huwelijken in Nederland, op basis van surveys in de periode 1988–2002. Zij vonden dat Turken en Marokkanen een veel geslotener groep vormen dan Surinamers en Antillianen, en dat gemengde huwelijken in laatstgenoemde herkomstgroepen veel vaker voorkomen.

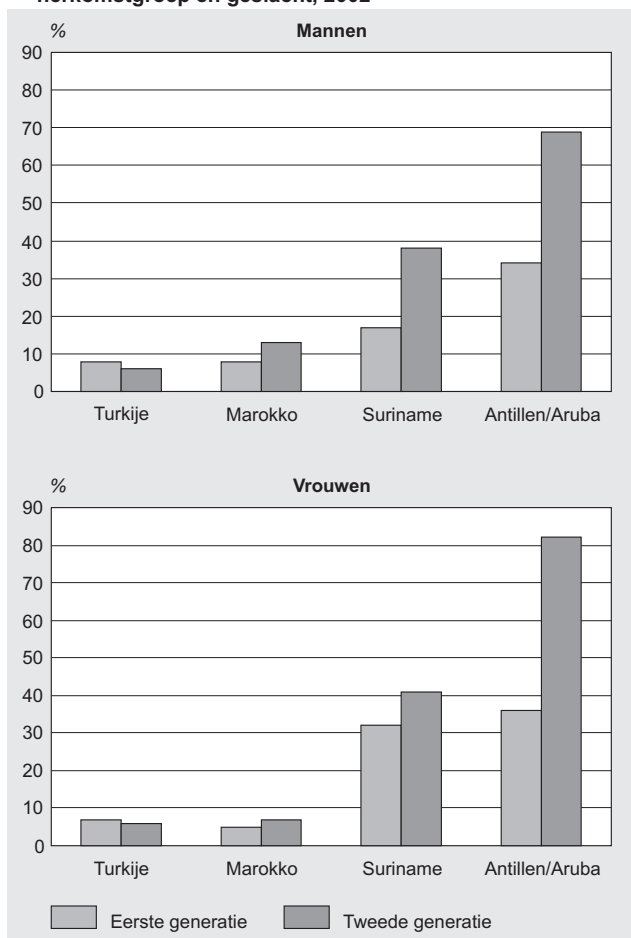
Het aandeel gemengde huwelijken wordt in veel onderzoeken gebruikt als een indicator voor de mate van inte-

gratie. De vraag is nu in hoeverre de tweede generatie vaker gemengd huwt dan de eerste generatie en of de tweede generatie de partner vaker uit het land van herkomst haalt dan de eerste generatie.

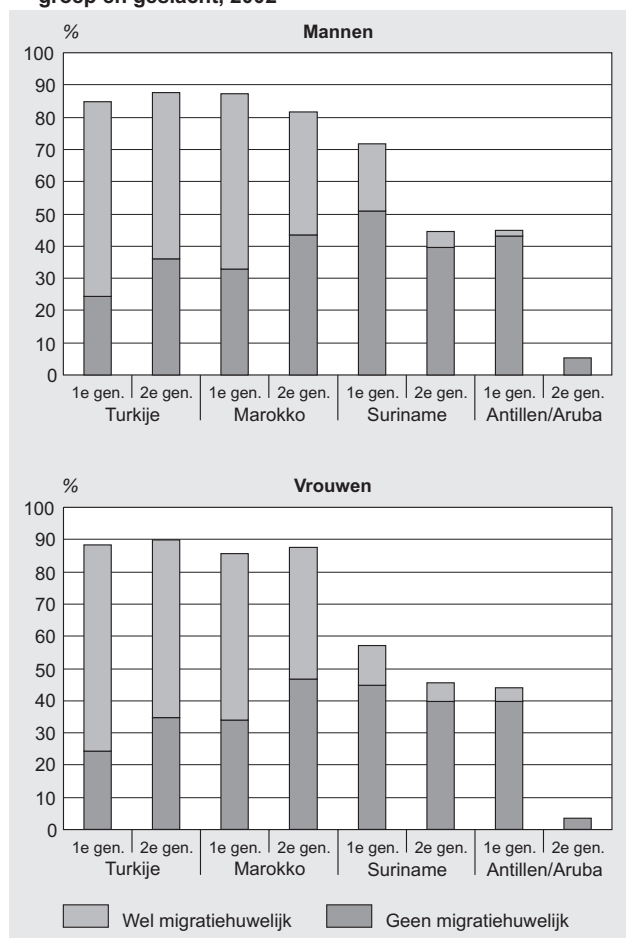
Grafiek 1 toont het percentage gemengde huwelijken van mannen en vrouwen naar generatie. De tweede generatie Turken en Marokkanen blijkt ongeveer even vaak met een autochtone partner te trouwen als de eerste generatie. Uitzondering hierop vormen de Marokkaanse mannen van de tweede generatie. Van hen huwt 13 procent gemengd, tegen 8 procent van de eerste generatie. Bij de Surinamers en Antillianen huwt de tweede generatie veel vaker gemengd dan de eerste generatie. Maar liefst vier op de vijf Antilliaanse vrouwen trouwden in 2002 met een autochtoon.

Bij Turken en Marokkanen is het percentage huwelijken van gelijke herkomst bij beide generaties ongeveer even groot (grafiek 2). Aangezien de groep 'overig' vrij klein is en constant over de generaties, is het percentage huwelijken van gelijke herkomst immers vrijwel het complement van het percentage gemengde huwelijken. De tweede generatie trouwt minder vaak met iemand die uit het land van herkomst overkomt dan de eerste generatie. Van de eerste generatie Marokkaanse vrouwen trouwt bijvoorbeeld meer dan 50 procent met iemand die overkomt uit het herkomstland; bij vrouwen van de tweede generatie ligt dit aandeel 10 procentpunten lager. Voor Surinamers en Antillianen geldt dat het percentage huwelijken van gelijke

1. Percentage gemengde huwelijken van allochtonen naar herkomstgroep en geslacht, 2002

2. Percentage huwelijken van gelijke herkomst naar herkomstgroep en geslacht, 2002

herkomst lager is voor de tweede generatie. Bij Antillianen is in het geheel geen sprake van migratiehuwelijken bij de tweede generatie, en bij tweede generatie Surinamers gaat het slechts om enkele migratiehuwelijken.

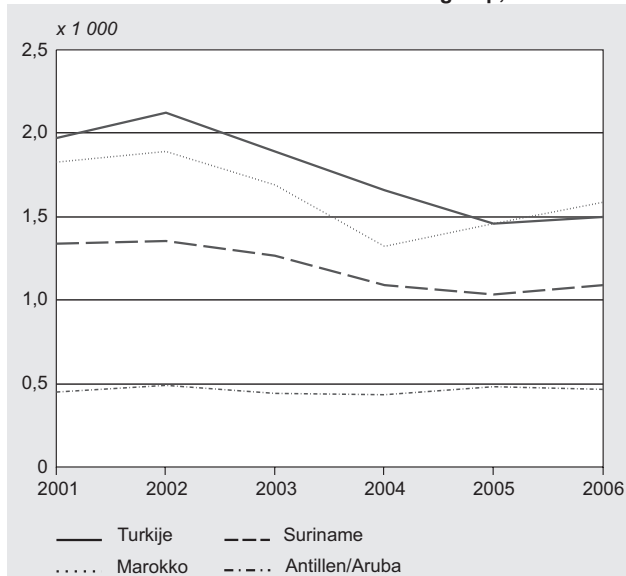
4. Huwelijken van allochtonen, 2001–2006

4.1 Trends voor de vier grote herkomstgroepen

In hoeverre trouwen allochtonen nog steeds binnen de eigen gemeenschap? Neemt het aandeel gemengde huwelijken in de loop van de tijd toe? Het laatstgenoemde zou een maatstaf kunnen zijn voor de mate van integratie, maar mogelijk ook een gevolg van veranderingen in de regelgeving met betrekking tot huwelijksmigratie. Per 1 november 2004 zijn bijvoorbeeld maatregelen van kracht geworden die het lastiger maken om een huwelijkspartner uit het land van herkomst te laten overkomen (Nicolaas, 2007). Het betreft de volgende maatregelen: de minimumleeftijd van de partner in Nederland is bij een migratiehuwelijk verhoogd van 18 naar 21 jaar, en de inkomenseis van degene die met een partner uit het buitenland wil trouwen is verhoogd van 100 naar 120 procent van het minimumloon.

Om de ontwikkelingen in de tijd te analyseren is een tijdreeks gemaakt van de huwelijkscijfers voor de jaren 2001 tot en met 2006. *Grafiek 3* laat het totaal aantal huwelijken van Turkse, Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse mannen zien. Na een kleine stijging in het jaar 2002 is een daling zichtbaar in het aantal huwelijken van Turken en Surinamers, met een stabilisatie in 2006. Bij Marokkanen is vanaf 2005 een lichte stijging in het aantal huwelijken waarneembaar. Het aantal huwelijken van Antilliaanse mannen is met circa 450 nagenoeg constant gebleven in de periode 2001–2006. Bij Turken heeft zich de sterkste daling voorgedaan, van 2,1 duizend huwelijken in 2002 naar nog geen 1,5 duizend huwelijken in 2005 en 2006.

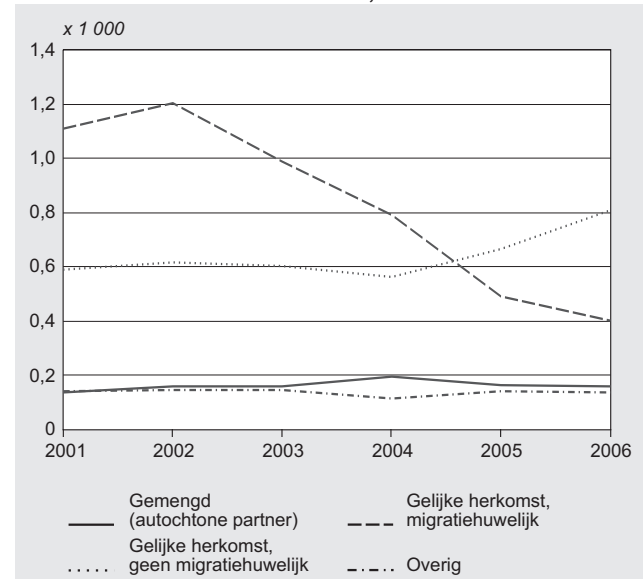
3. Aantal huwende mannen naar herkomstgroep, 2001–2006

Uit *grafiek 4* blijkt dat de daling van het aantal huwelijken bij Turkse mannen wordt veroorzaakt door een daling van het aantal migratiehuwelijken vanaf 2002. Verder is er vanaf 2004 een lichte stijging van het aantal huwelijken met een herkomstgenote uit Nederland te zien. Deze stijging compenseert echter de daling van het aantal migratiehuwelijken niet. Het aantal gemengde huwelijken is redelijk stabiel in de periode 2001–2006. Door de afname van het aantal migratiehuwelijken daalt het aandeel migratiehuwelijken in de loop der tijd en neemt het aandeel gemengde huwelijken en huwelijken van gelijke herkomst met iemand uit Nederland toe. Bij Turkse vrouwen is ook een daling zichtbaar van het aantal huwelijken, van 2,0 duizend in 2002 naar bijna 1,4 duizend in 2006. Dit komt vooral door een sterke daling van het aantal migratiehuwelijken. Hierdoor is het aandeel migratiehuwelijken gedaald, in nog iets sterkere mate dan bij de Turkse mannen. Het aandeel huwelijken van gelijke herkomst waarbij geen sprake is van migratie, is gestegen.

Bij Marokkaanse mannen heeft zich ook een daling voorgedaan van het aantal migratiehuwelijken en, vanaf 2004, een stijging van het aantal huwelijken van gelijke herkomst met een partner die ook in Nederland woont (*grafiek 5*). Dit is een sterkere stijging dan bij de Turkse mannen. Hierdoor neemt het aandeel migratiehuwelijken af en het aandeel huwelijken van gelijke herkomst zonder migratie toe. Hetzelfde geldt ook voor Marokkaanse vrouwen.

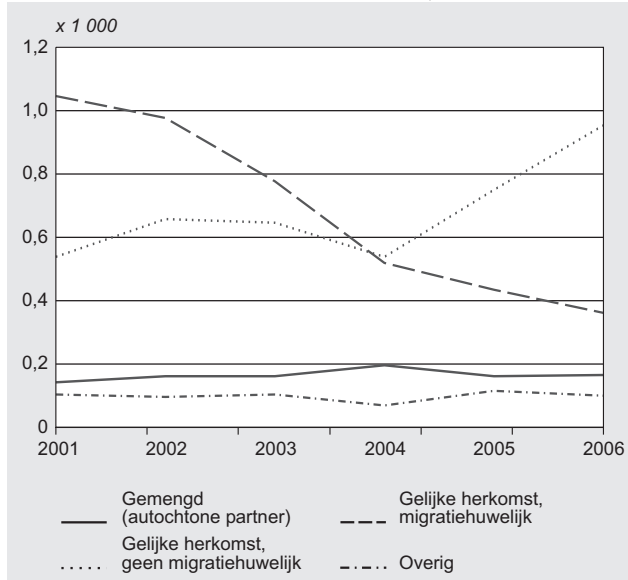
4. Aantal huwende Turkse mannen, 2001–2006

Bij Surinaamse mannen is een daling zichtbaar van het aantal gelijke herkomstshuwelijken, zowel met als zonder migratie (*grafiek 6*). In 2005 en 2006 was dit aantal echter stabiel. Het aantal gemengde huwelijken was in de periode 2001–2006 vrij constant. Met betrekking tot de aandelen van de verschillende soorten huwelijken valt vooral de afname van het aandeel migratiehuwelijken op. Dit aandeel daalde van 18 procent in 2002 naar 9 procent in 2006. Ook bij de Surinaamse vrouwen is het aandeel migratiehuwelijken gedaald, van 10 procent in 2002 naar 5 procent in 2006.

5. Aantal huwende Marokkaanse mannen, 2001–2006

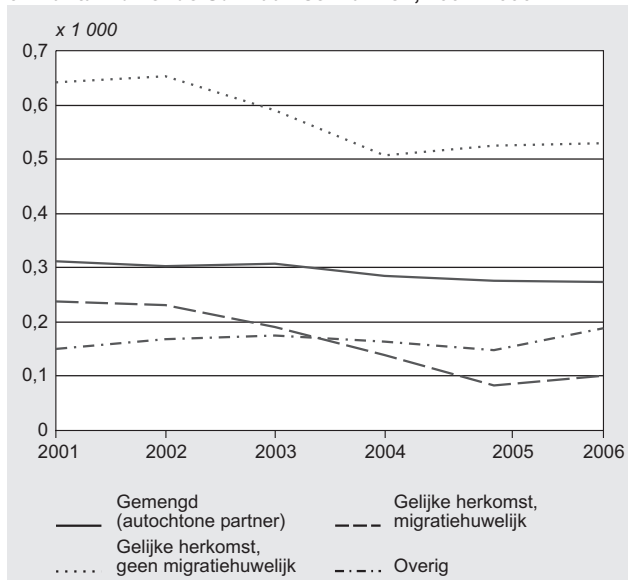

De cijfers voor de Antilliaanse mannen en vrouwen zijn in de periode 2001–2006 zeer stabiel. Het aantal huwelijken en dus ook de percentages huwelijken verschillen niet veel van jaar op jaar. Opvallend is weer dat het aandeel migratiehuwelijken heel klein is (1 à 3 procent). Dit hangt samen met het feit dat Antillianen zich veel gemakkelijker in Nederland kunnen vestigen dan de andere drie herkomstgroepen. Ter illustratie worden de huwelijkscijfers van Antilliaanse mannen getoond in grafiek 7.

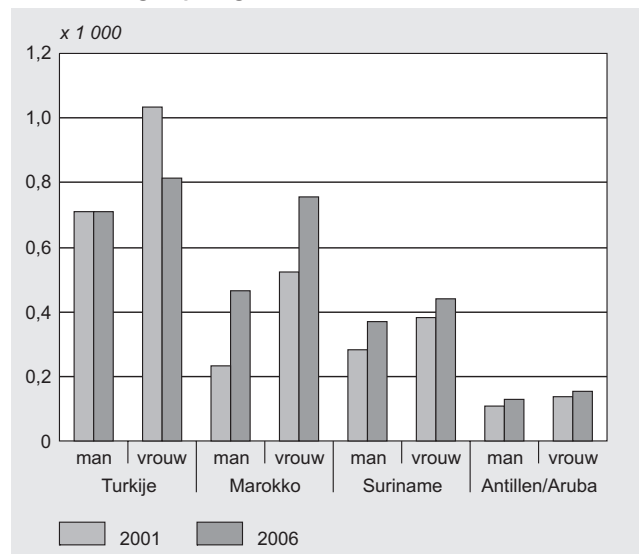
5.2 De tweede generatie

De tweede generatie is een jonge, nog steeds groeiende generatie. Vooral in de leeftijdscategorie waarop men gaat trouwen, vindt er bij de vier grote herkomstgroepen een sterke groei plaats van de tweede generatie en een afname van de eerste generatie. Het is dus niet verwonderlijk dat de afname in het totaal aantal huwelijken van Turken, Marokkanen en Surinamers vooral veroorzaakt wordt door een afname van het aantal huwelijken van de eerste generatie. Vooral het aantal huwelijken van tweede generatie Marokkanen is in de periode 2001–2006 gestaag toegenomen (grafiek 8). Voor de tweede generatie is alleen het aantal huwelijken van Turken, in het bijzonder Turkse vrouwen, in deze periode gedaald.

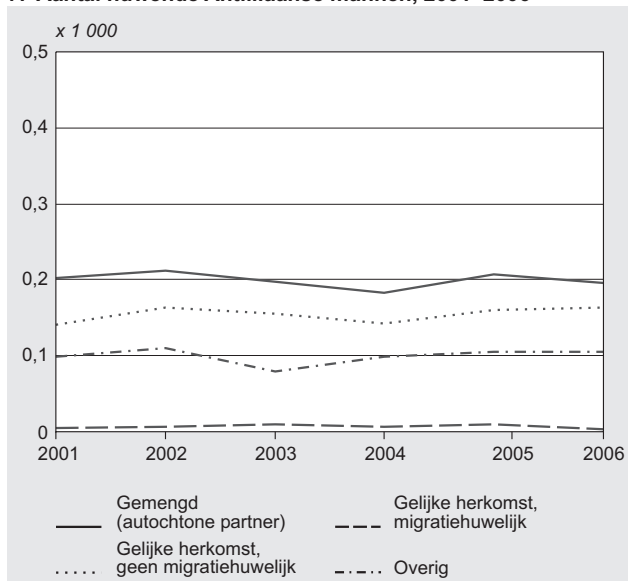
6. Aantal huwende Surinaamse mannen, 2001–2006

8. Aantal huwende personen van de tweede generatie naar herkomstgroep en geslacht, 2001 en 2006

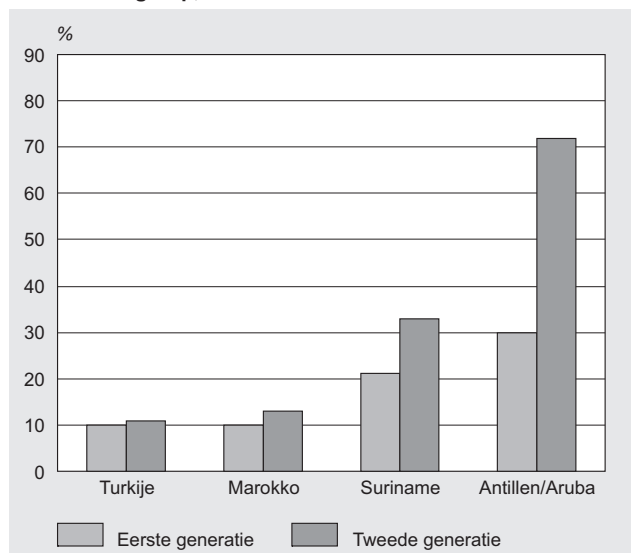

7. Aantal huwende Antilliaanse mannen, 2001–2006

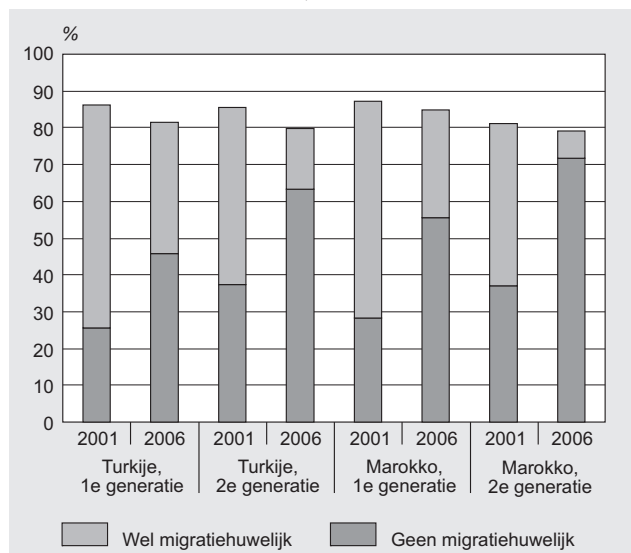

In de periode 2001–2006 is het aandeel van de tweede generatie dat gemengd huwt maar weinig gestegen (grafiek 1 en grafiek 9). Voor zowel de eerste als de tweede generatie Turkse en Marokkaanse mannen is het percentage gemengde huwelijken licht toegenomen. Voor de tweede generatie Surinaamse mannen is het percentage in 2006 zelfs met 5 procentpunten gedaald ten opzichte van 2002. De belangrijkste ontwikkeling bij de tweede generatie Turken en Marokkanen is echter dat het percentage migratiehuwelijken fors is gedaald (grafiek 10). Dit wordt gecompenseerd door een stijging van het percentage huwelijken met iemand van dezelfde herkomstgroep die al in Nederland woonde. Hetzelfde verschijnsel is ook te zien bij de eerste generatie, maar dan in minder sterke mate.

9. Percentage gemengde huwelijken van mannen naar herkomstgroep, 2006

10. Percentage huwelijken van gelijke herkomst van Turkse en Marokkaanse mannen, 2001 en 2006

5. Samenvatting

Marokkanen en Turken trouwen meestal met iemand uit dezelfde herkomstgroep. Ongeveer 10 procent trouwt met een autochtoon. Surinamers en (vooral) Antillianen trouwen veel vaker gemengd. Bij Marokkanen en Turken wordt door de tweede generatie niet vaker gemengd gehuwd dan door de eerste generatie. Bij Surinamers en Antillianen is dit wel het geval.

Bij Antillianen is nauwelijks sprake van migratiehuwelijken, in tegenstelling tot de overige drie groepen. In 2002 trouwde ruim de helft van de Marokkanen en Turken met een partner die uit het land van herkomst overkwam. Het aantal migratiehuwelijken neemt sinds 2003 af, vooral bij Turken en Marokkanen. Deze afname is bij zowel de eerste als de tweede generatie zichtbaar. Het lijkt erop dat er in plaats van migratiehuwelijken meer huwelijken plaatsvinden met iemand uit dezelfde herkomstgroep die al in Nederland gevestigd is. Het aantal gemengde huwelijken is in deze periode niet toegenomen.

In hoeverre deze ontwikkelingen, vooral de daling van het aantal migratiehuwelijken, een gevolg zijn van de maatregelen met betrekking tot migratiehuwelijken, is niet duidelijk. De regelingen zijn sinds 1 november 2004 van kracht en de daling van het aantal migratiehuwelijken is al in 2003 begonnen. Ook andere factoren zullen een rol spelen, zoals integratie, veranderende samenstelling van de allochtone bevolking naar generatie en de toename van ongehuwd samenwonen.

In dit artikel is alleen gekeken naar de partnerkeuze van allochtonen voor zover het om huwelijken gaat. De partnerkeuze bij ongehuwd samenwonen is buiten beschouwing gelaten. Onder Turken en Marokkanen komt ongehuwd samenwonen nog niet veel voor, maar onder Surinamers en Antillianen wel. Ook wordt er bij gemengde paren vaker ongehuwd samengewoond dan bij paren van gelijke herkomst.

Literatuur

Hooghiemstra, E., 2003, Trouwen over de grens. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.

Kalmijn, M. en F. van Tubergen, 2005, Ethnic intermarriage in the Netherlands: conformation and refutations of accepted insights. Working paper NVD-dag, 6 oktober 2005.

Nicolaas, H., 2007, Bevolkingsprognose 2006–2050: veronderstellingen over immigratie. Bevolkingstrends 55(1), blz. 57–64.

Prins, C.J.M. en H. Kuijper, 2007, Bevolkingsstatistieken onder het persoonskaartenstelsel en het GBA-stelsel: overeenkomsten en verschillen. Bevolkingstrends 55(1), blz. 14–33.

Uiters, E., 2007, Contacten tussen allochtonen en autochtonen. In: Oudhof, J., R.P.W. Jennissen en M. Blom (red.), Integratiekaart 2006, blz. 49–60. CBS/WODC, Voorburg/Den Haag.